

B i j l a g e 6 :
O m g e v i n g s a s p e c t e n

Ecologie

Vanuit Europa is de bescherming van soorten en gebieden geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn. In Nederland is de natuurwetgeving verankerd in de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998.

Voor de gebiedsbescherming is vooral de locatiekeuze van ontwikkelingen van belang. Voor wat betreft de soortenbescherming zijn specifieke maatregelen tijdens de planrealisatie vaak meer van belang. Afhankelijk van de plaatselijke situatie zijn de volgende specifieke maatregelen denkbaar om de natuurwaarden te beschermen:

- Versturende werkzaamheden uitvoeren buiten gevoelige perioden (buiten broedseizoen, buiten voortplantingsseizoen, buiten overwinteringstijd).
- Ervoor zorgen dat bij het droogleggen van sloten geen vissen, amfibieën en andere waterfauna achterblijven, bijvoorbeeld door de dieren weg te vangen en in een naburige watergang uit te zetten.
- Maatregelen nemen om grondgebonden soorten (amfibieën, zoogdieren) geen schade toe te brengen door smalle aan- en afvoerwegen en vaste passeerplaatsen te gebruiken.
- Belangrijke stand- en verblijfplaatsen van soorten markeren en indien mogelijk isoleren en sparen.
- Zorgvuldig werken om de kans op het ontstaan van permanente effecten te verkleinen, bijvoorbeeld door grondtekorten in natte gebieden op een zorgvuldige wijze te herstellen.

Voor zowel de beschermde gebieden als de beschermde soorten kunnen plannen ‘planwinst’ opleveren, wanneer geconstateerde natuurwaarden in een vroeg stadium bij het opstellen van het stedenbouwkundig ontwerp worden betrokken.

Archeologie

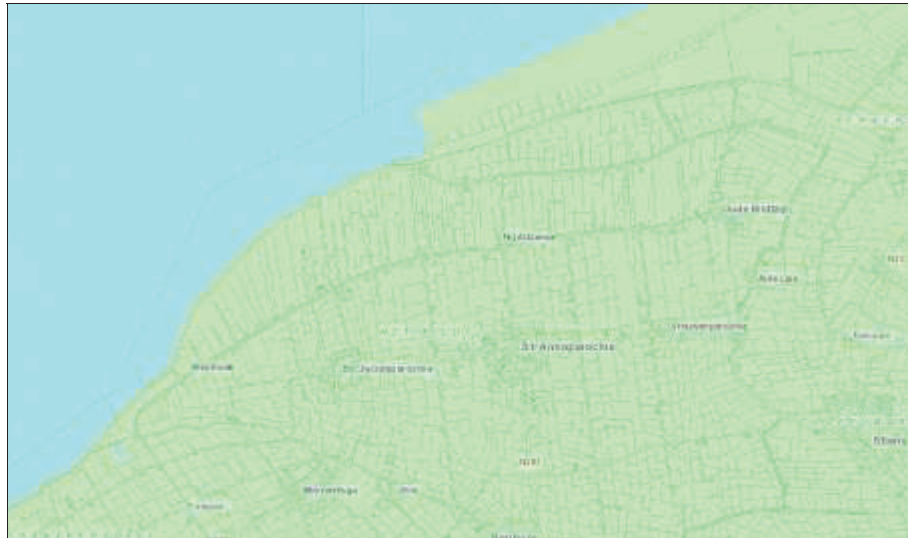
Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in werking getreden, waarmee het verdrag van Malta in de Nederlandse wetgeving is vertaald. Het uitgangspunt van de wet is: archeologische waarden waar nodig beschermen, zonder meer maatschappelijke lasten in het leven te roepen dan strikt noodzakelijk. Onderzoek dient in het kader van de planvorming plaats te vinden volgens de Archeologische Monumentenzorg (AMZ), de zogenaamde AMZ-cyclus. Dit proces bestaat uit de volgende stappen:

1. Bureauonderzoek;
2. Inventariserend veldonderzoek;
3. Selectie en waardering.

FLORA- EN FAUNAWET EN
NATUURBESCHERMINGS-
WET 1998

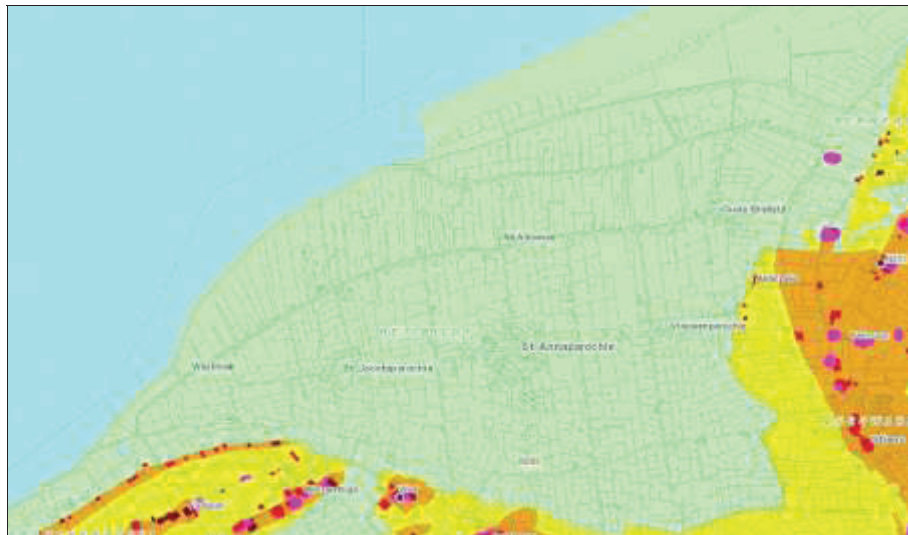
WET ARCHEOLOGISCHE
MONUMENTENZORG

Advies steentijd-bronstijd
 geen onderzoek noodzakelijk
 water

Figuur 1. Kaartfragment CHK2 periode steentijd-bronstijd in het Bildt (Bron: Provinsje Fryslân, 2012)

Bepalen dorpskern
 Advies ijzertijd-middeleeuwen
 streven naar behoud - beschermd
 streven naar behoud
 waarderend onderzoek (lerpen)
 kartierend onderzoek 1 (middeleeuwen)
 kartierend onderzoek 2 (middeleeuwen)
 kartierend onderzoek 3 (middeleeuwen)
 geen onderzoek noodzakelijk
 water

Figuur 2. Kaartfragment CHK2 periode ijzertijd-middeleeuwen in het Bildt (Bron: Provinsje Fryslân, 2012)

CULTUURHISTORISCHE
 WAARDENKAART

De Provinsje Fryslân heeft ten behoeve van de eerste stap in de AMZ-cyclus een cultuurhistorische waardenkaart (FAMKE) opgezet. Op deze kaart is voor vrijwel de hele provincie per locatie aangegeven wat de archeologische verwachtingswaarden zijn. Daarbij worden twee verschillende perioden onderscheiden; de periode steentijd-bronstijd en de periode ijzertijd-middeleeuwen.

STEENTIJD-BRONSTIJD

Uit de kaarten blijkt dat voor de periode steentijd-bronstijd in de gehele gemeente geen verwachting ten aanzien van archeologische vondsten bestaan en dientengevolge in het gebied 'geen onderzoek noodzakelijk' is.

Voor wat betreft de periode ijzertijd-middeleeuwen geldt eenzelfde advies voor het grootste deel van de gemeente. Enkel in het niet ingepolderde deel (het oude land) van het Bildt (rondom Minnertsga) is sprake van een hoge archeologische verwachtingswaarde. Hier dient nader aandacht aan het aspect archeologie te worden besteed bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze plannen dienen de stappen van de AMZ-cyclus doorlopen worden.

IJZERTIJD-MIDDELEEUVEN

Figuur 3. Kaartfragment CHK2 periode ijzertijd-middeleeuwen in en rondom Minnertsga (Bron: Provincie Fryslân, 2012)

Water

Water en ruimtelijke ordening zijn in toenemende mate met elkaar verweven. Het klimaatbestendig maken van Nederland is één van de grootste ruimtelijke opgaven en de grootste opgave voor het waterbeheer voor de komende eeuw. In onder andere de Europese Kaderrichtlijn water, de vierde Nota Waterhuishouding en de adviezen van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw, is het beleid met betrekking tot het water(beheer) vastgelegd. Het beleid is gericht op het duurzaam behandelen van water. Dit betekent onder andere het waarborgen van voldoende veiligheid en het beperken van de kans op hinder vanwege water; dit mede in relatie tot ontwikkelingen als de verandering van het klimaat, het dalen van de bodem en het stijgen van de zeespiegel.

WATERBELEID

Hiervoor is de trits ‘vasthouden-bergen-afvoeren’ maatgevend. Kort gezegd betekent dit dat overtollig water zoveel mogelijk bovenstrooms wordt vastgehouden in de bodem en in het oppervlaktewater. Vervolgens wordt zo nodig het water tijdelijk geborgen in bergingsgebieden en pas als vasthouden en bergen te weinig opleveren wordt het water afgevoerd. Uitgangspunten in dit verband zijn:

VASTHOUDEN-BERGEN-AFVOEREN

- geen afwenteling van problemen naar andere compartimenten in ruimte en tijd;
- zoveel mogelijk gebiedseigen water vasthouden en de inlaat van gebiedsvreemd water zoveel mogelijk beperken;
- beperking van overlast door (grond)water of tekort aan water.

SCHOONHOUDEN-
SCHEIDEN-ZUIVEREN

Naast de waterkwantiteit heeft duurzaam omgaan met water ook betrekking op de waterkwaliteit. Hierbij staat de trits 'schoonhouden-scheiden-zuiveren' centraal. Bij schoonhouden, scheiden en zuiveren gaat het erom dat het water zo veel mogelijk schoon wordt gehouden. Vervolgens worden schoon en vuil water zoveel mogelijk gescheiden en als laatste komt het zuiveren van verontreinigd water aan bod. Uitgangspunten in dit verband zijn:

- vervuiling waar mogelijk bij de bron aanpakken;
- voorkomen van verspreiding van verontreinigingen;
- benutten van schoon water.

Het duurzaam omgaan met water dient te worden uitgewerkt in de ruimtelijke plannen. Bij de ontwikkellocaties kan afstemming met het waterbeleid plaatsvinden door:

- het bieden van ruimte voor water in verband met veiligheid, wateroverlast en zoetwaterbeheer;
- water als ordenend principe te hanteren bij de functietoekenning;
- kansen benutten die water biedt voor de vergroting van de belevingswaarde en functiecombinaties;
- randvoorwaarden aan de inrichting en het beheer op basis van water (bijvoorbeeld kruipruimteloos bouwen, zodat de grondwaterstand hoog kan blijven);
- effecten op waterkwaliteit meewegen bij besluitvorming.

WATERTOETS

Bij het overleg met het waterschap in het kader van de watertoets kunnen over de genoemde aspecten afspraken worden gemaakt in hoeverre deze bij een specifiek plan toegepast kunnen worden.

MILIEUKUNDIGE
BODEMKWALITEIT

Bodem

Bij het opstellen van ruimtelijke plannen is het de vraag of de aanwezige bodemkwaliteit past bij het toekomstige gebruik van die bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het uitgangspunt hierbij is dat aanwezige bodemverontreinigingen geen onaanvaardbaar risico oplevert voor de gebruikers van de bodem en dat de bodemkwaliteit niet verslechtert door grondverzet (bijvoorbeeld graafwerkzaamheden). Het gaat hierbij om de milieukundige bodemkwaliteit, dus de aanwezigheid van verontreinigingen zoals zware metalen (zink, koper, lood), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), minerale olie of andere organische stoffen, zoals bestrijdingsmiddelen.

'VERDACHTE' LOCATIES

In het kader van het landelijke project "Landsdekkend Beeld Bodemverontreiniging" is in 2003 en 2004 in Fryslân een (vrijwel) provinciedekkende inventarisatie uitgevoerd naar bodemlocaties waarvan op grond van historische gegevens het vermoeden bestond dat er sprake van bodemverontreiniging zou kunnen zijn, de zogenaamde "verdachte" locaties. Al deze gevonden locaties zijn in een database verzameld. Tevens zijn bodemonderzoeksrapporten, die bij de gemeenten en de provincie aanwezig zijn, ingevoerd in de gemeentelijke bo-

deminformatiesystemen. Op de kaart van het Bodemloket is deze informatie over de kwaliteit van de bodem in te zien. De meeste locaties leveren geen onaanvaardbaar risico op en kunnen worden aangepakt wanneer er nieuwbouw, wegaanleg of eigendomsoverdracht plaatsvindt.

Een bepaalde mate van bodemverontreiniging hoeft overigens in veel gevallen niet direct een probleem op te leveren. In veel gevallen zal historisch onderzoek inzake de betreffende verdachte locatie kunnen uitwijzen of er voldoende aanleiding is om ook bodemonderzoek te laten uitvoeren. Met een oriënterend bodemonderzoek en/of een nader bodemonderzoek kan vastgesteld worden of er inderdaad sprake is van bodemverontreiniging, en zo ja, in welke mate en van welke omvang. Op basis van een nader onderzoek kan de provincie bepalen of er een noodzaak is tot gedeeltelijke of gehele sanering van de locatie en of er beveiligingsmaatregelen getroffen moeten worden. Daarbij zal ook de huidige en/of toekomstige bestemming en het gebruik van de locatie een rol spelen uit welke saneringsvarianten kan worden gekozen.

ORIËNTEREND EN/OF
NADER BODEMONDERZOEK

Geluidhinder

Bij het ontwikkelen van een nieuw ruimtelijk plan is het belangrijk rekening te houden met geluidsbronnen en de mogelijke hinder of overlast daarvan voor mensen. Door middel van scheiding van geluidbronnen en geluidsgevoelige bestemmingen kan hinder worden voorkomen. Een belangrijke basis voor de ruimtelijke afweging in het kader van het aspect geluid is de Wet geluidhinder.

WET GELUIDHINDER

De Wet geluidhinder biedt geluidgevoelige bestemmingen (zoals woningen) bescherming tegen geluidhinder van onder meer wegverkeerlawaai en industrielawaai door middel van zonering. Naast het wettelijke kader, moet in het kader van een “goede ruimtelijke ordening” ook gezorgd worden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

GELUIDSGEVOELIGE
BESTEMMINGEN

Door middel van de locatiekeuze van woongebieden is de eerste basis gelegd voor een goed woon- en leefklimaat. Bij de locaties die zich binnen een zone van de Wet geluidhinder bevinden, zal echter wel door middel van akoestisch onderzoek de aanvaardbaarheid aangetoond moeten worden. Hinder van infrastructuur of bedrijven kan bij een aantal locaties aan de orde zijn. In de planvorming kan door een slimme situering van bepaalde bestemmingen (door bijvoorbeeld een afschermd werking voor andere geluidsgevoelige bestemmingen) een goed akoestisch woon- en leefklimaat gecreëerd worden.

AKOESTISCH ONDERZOEK

Luchtkwaliteit

Nederland heeft de Europese regels ten aanzien van luchtkwaliteit geïmplementeerd in de Wet milieubeheer. De in deze wet gehanteerde normen gelden overall, met uitzondering van een arbeidsplaats (hierop is de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing).

NATIONAAL SAMENWER-
KINGSPROGRAMMA
LUCHTKWALITEIT

Op 15 november 2007 is het onderdeel luchtkwaliteit van de Wet milieubeheer in werking getreden. Kern van de wet is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Hierin staat wanneer en hoe overschrijdingen van de luchtkwaliteit moeten worden aangepakt. Het programma houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals bouwprojecten of de aanleg van infrastructuur. Projecten die passen in dit programma, hoeven niet meer te worden getoetst aan de normen (grenswaarden) voor luchtkwaliteit. De ministerraad heeft op voorstel van de Minister van VROM ingestemd met het NSL. Het NSL is op 1 augustus 2009 in werking getreden.

NIET IN BETEKENDE MATE

Ook projecten die 'niet in betekende mate' (nibm) van invloed zijn op de luchtkwaliteit hoeven niet meer te worden getoetst aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit. Een project dat een verslechtering van de luchtkwaliteit van 1% of minder veroorzaakt, valt onder de groep 'niet in betekende mate'. Het kabinet acht projecten die 1% aan de bestaande concentraties toevoegen aanvaardbaar. De reden hiervoor is dat deze 1% binnen een jaar gecompenseerd zal worden door de trendmatige verbetering van de luchtkwaliteit, zodat per saldo geen verslechtering optreedt.

LUCHTKWALITEITONDERZOEK

De projecten moeten in eerste instantie worden getoetst of zij in berekende mate van invloed kunnen zijn op de luchtkwaliteit. Als vuistregel kan gehanteerd worden (in 2014) dat een project dat een verkeerstoename van minder dan 1.409 voertuigbewegingen van autoverkeer of meer dan 80 voertuigbewegingen van vrachtwagens per etmaal genereert, niet in betekende mate van invloed kan zijn. Wanneer een project meer verkeer genereert, zal een luchtkwaliteitonderzoek uitgevoerd moeten worden. De gemeente het Bildt heeft in 2010 door ingenieursbureau DGMR onderzoek laten verrichten naar de luchtkwaliteit in de gemeente vanwege wegverkeer. In het onderzoek is aangetoond dat langs wegen binnen het gemeentelijke grondgebied geen overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voorkomen.

Externe veiligheid

RISICOBRONNEN

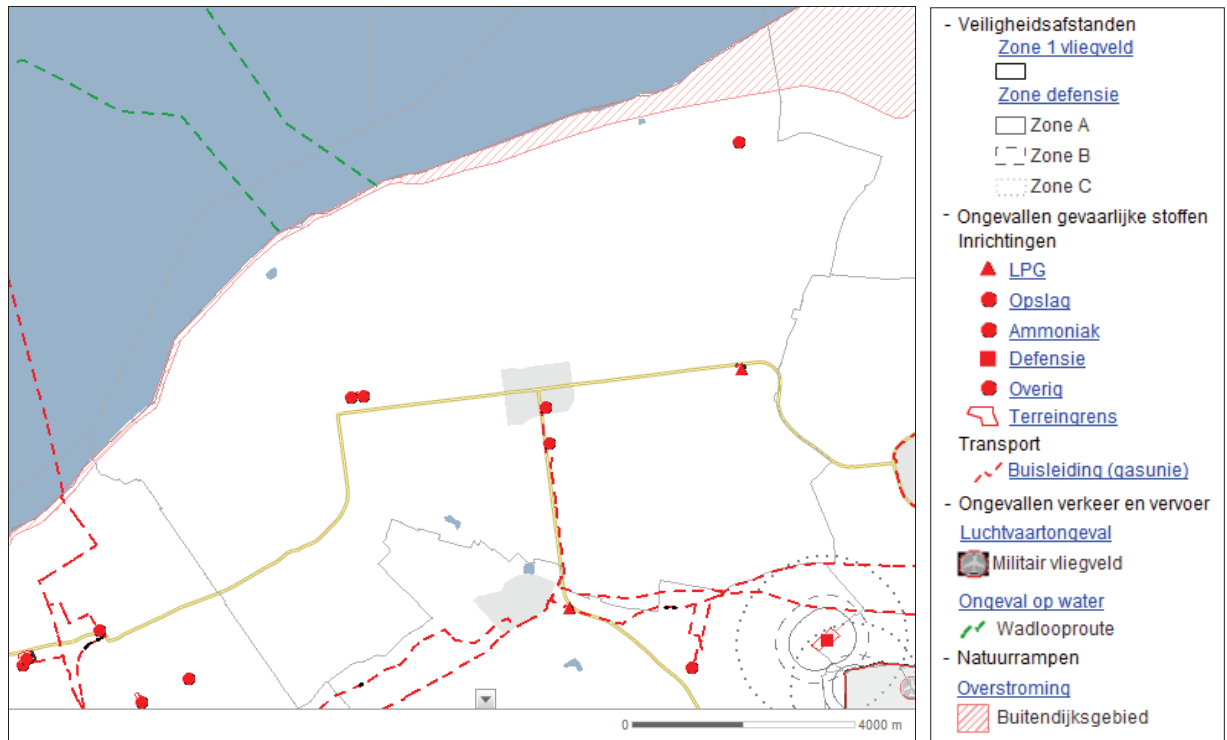
Externe veiligheid heeft betrekking op situaties waar een ongeval kan plaatsvinden met gevaarlijke stoffen, waardoor mensen - die verder niets met de risicodragende activiteit te maken hebben - om het leven zouden kunnen komen. Het gaat enerzijds om het risico in combinatie met kans en effect. Risicobronnen worden gevormd door inrichtingen en door transportroutes. Beide zijn op de landelijke risicokaart aangegeven. Op het onderstaande kaartfragment worden de risicovolle inrichtingen en transportroutes weergegeven.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt dat er geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen de plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} van inrichtingen of transportroutes voorkomen.

Ook moet in het kader van het groepsrisico een afweging plaatsvinden over:

- mogelijke alternatieven;

- mogelijke risicoreducerende maatregelen;
- de mogelijkheden van zelfredzaamheid van personen in de omgeving van de risicobron (ontvluchting);
- de mogelijkheden van bestrijdbaarheid van een incident of ramp.

Figuur 4. Kaartfragment risicokaart het Bildt (Bron: risicokaart.nl, 2012)